

2e Voortgangsrapportage 2025 publicatie

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding	5
Samenvatting	6
Opgave Waterveiligheid	9
Opgave Watersysteem	15
Reguleren van watertekort en wateroverlast	16
Beschermen en verbeteren van het oppervlaktewater	16
Opgave Waterketen	21
Opgave Bestuur en organisatie	25
Strategie en omgeving	26
Bedrijfsvoering	29
Onvoorzien	32
Exploitatie 2025	33
Bijlagen	36
Definities beleidsproducten	36
Lijst met afkortingen	38

Inleiding

Inleiding

Voor u ligt de tweede voortgangsrapportage over het verslaggevingsjaar 2025. Conform de planning en control (P&C) cyclus wordt tweemaal een voortgangsrapportage opgesteld, waarmee het dagelijks bestuur verantwoording aflegt aan het algemeen bestuur over de voortgang van de uitvoering van de begroting 2025.

In deze voortgangsrapportage zijn de meest actuele gegevens meegenomen in de prognose van de baten en lasten. De voortgangsrapportage bevat een financiële samenvatting en per opgave een toelichting op de voortgang van de maatregelen.

De structurele effecten van de financiële afwijkingen zijn ook vertaald in de begroting 2026. Als onderdeel van de P&C-cyclus sturen we door middel van deze rapportage bij voor de volgende jaren. De incidentele resultaten van 2025 blijven we monitoren en volgen we nauwlettend. De aanpassingen van de verzamelkredieten is gemandateerd aan het dagelijks bestuur. Voor de volledigheid wordt ter kennisgeving aan het algemeen bestuur in deze rapportage ook de voortgang op de investeringen weergegeven welke van invloed zijn op de verzamelkredieten.

Met ingang van 2025 is het nieuwe Waterschapsbesluit van toepassing op de waterschappen. Als gevolg van dit besluit, presenteren wij onze cijfers op een andere wijze dan in de jaren daarvoor. Belangrijkste wijziging hierin is dat de baten en lasten apart worden weergegeven en ook apart worden geautoriseerd door het algemeen bestuur. Indien zich in het begrotingsjaar mutaties voordoen op baten en/of lasten, zal het algemeen bestuur hier een akkoord op moeten geven. De voortgangsrapportage is hiervoor het instrument.

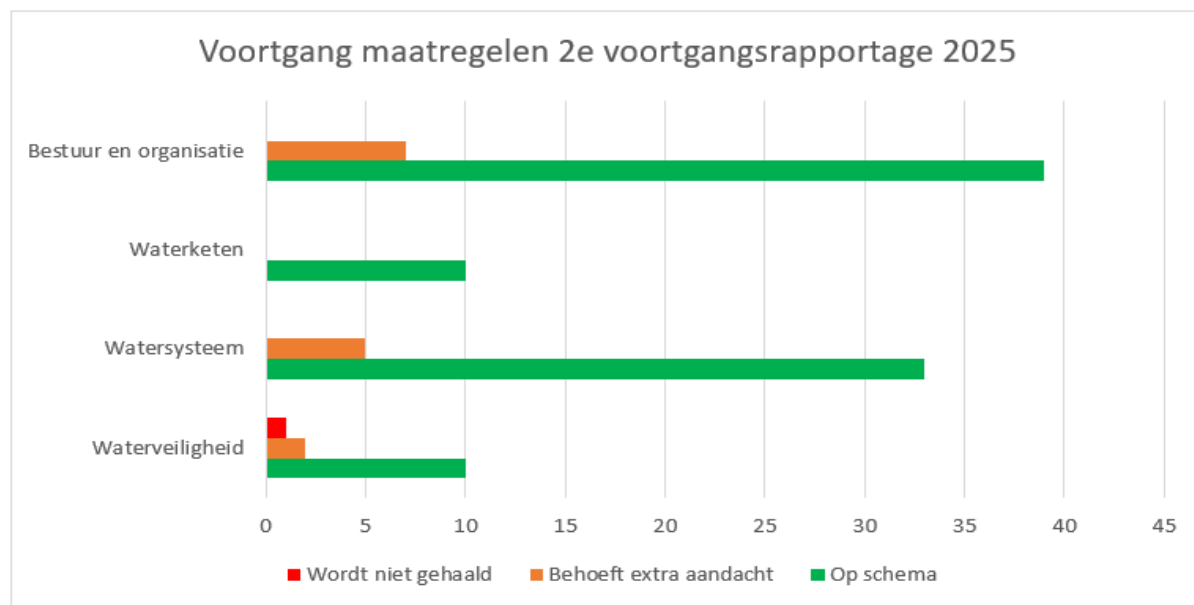
In de voortgangsrapportage(s) zijn ook de zogenaamde "budget neutrale wijzigingen". Dit zijn verschuivingen van budgetten binnen het mandaat van de organisatie, welke effect hebben op de hoogte van de budgetten per opgave. Conform artikel 9 van onze financiële verordening mag het dagelijks bestuur budgetten verschuiven over de opgaven heen, met een maximum van € 1.000.000. Zij moet deze verschuivingen achteraf melden aan het algemeen bestuur. De wijzigingen die vallen onder dit artikel, zijn opgenomen in de betreffende kolom "budget neutrale wijzigingen".

Samenvatting

Voortgang maatregelen

Over de eerste 8 maanden van 2025 liggen 92 van de 107 beleidsmaatregelen (86%) op schema. De afwijkingen worden in het vervolg van deze rapportage per opgave toegelicht. Omdat de rapportage een afwijkingenrapportage is, wordt daar waar een beleidsmaatregel op "groen" staat, deze niet verder toegelicht. Vanaf de begroting 2026 willen we meer ruimte geven aan de voortgang op wat we willen bereiken en minder werken vanuit een 'stoplichten-model'.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de voortgang van de beleidsmaatregelen per opgave.

Exploitatie

In deze 2e voortgangsrapportage stellen we een positieve bijstelling van de begroting voor van € 3,1 miljoen. De belangrijkste verschillen bestaan uit:

Voordelen:

- Een aanpassing van de belastingopbrengsten van € 1,45 miljoen welke zijn ontstaan in de zuiveringsheffing bedrijven. Meetbedrijven zijn meer gaan lozen dan eerder werd verwacht en het waterverbruik ligt hoger.
- Door het droge, zonnige voorjaar is er een flinke besparing op de energielasten. Enerzijds vallen de lasten lager uit en anderzijds is er meer energie opgewekt. Per saldo een voordeel van € 1,2 miljoen bij de opgave Waterketen en -systeem.
- Bij verwerkt slib wordt een voordeel van € 700.000 verwacht. Dit najaar wordt de nieuwe slibontwateringsinstallatie in beheer genomen. De aannemer draagt nog het risico voor beheer en onderhoud wat dit jaar een besparing van € 500.000 oplevert. Daarnaast leidt efficiency van de nieuwe installatie tot minder uitgaven van € 200.000.
- Tot slot zijn er nog diverse voor- en nadelen op verschillende beleidsterreinen. Zo zijn voor onder andere uitlening van personeel en diensten voor derden meerdere baten ontvangen. Per saldo een voordeel van € 690.000.

Nadelen:

- Bij baggeren van waterlopen wordt een nadeel van € 540.000 verwacht.
- Een bijstelling op de eerdere gewijzigde onderuitputting in de 1e voortgangsrapportage 2025 op de kapitaallasten van € 0,4 miljoen.

In het volgende overzicht zijn de mutaties per opgave opgenomen. De verschuivingen van budgetten binnen het mandaat van de organisatie, welke effect hebben op de hoogte van de budgetten per opgave zijn conform onze financiële verordening als budget neutrale wijzigingen apart zichtbaar.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025 na VR1	Budget neutrale wijzigingen VR2 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 2e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025 na VR2
Baten						
Waterveiligheid	2.083	125	2.208	-	185	2.393
Watersysteem	4.990	83	5.073	-571	475	4.977
Waterketen	2.928	87	3.015	-	650	3.665
Bestuur en organisatie	7.220	231	7.451	-	230	7.681
Dekkingsmiddelen						
Belastingopbrengsten	207.137	1.775	208.912	-	1.449	210.361
Saldo van de financieringsfunctie	-	-	-	-	-106	-106
Overige algemene opbrengsten	-	-	-	571	-58	513
Totaal Baten	224.358	2.301	226.659	-	2.825	229.484
Lasten						
Waterveiligheid	-35.509	81	-35.428	-1.063	240	-36.252
Watersysteem	-81.521	-1.551	-83.072	490	-270	-82.851
Waterketen	-54.366	1.895	-52.471	868	664	-50.940
Bestuur en organisatie	-53.573	-3.601	-57.174	-266	-285	-57.725
Dekkingsmiddelen						
Belastingopbrengsten	-5.330	0	-5.330	-28	-	-5.358
Saldo van de financieringsfunctie	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-150	20	-130	-	-	-130
Totaal Lasten	-230.450	-3.155	-233.605	-0	349	-233.256
Reserves						
Onttrekkingen algemene reserve	5.771	-	5.771	-	-	5.771
Onttrekkingen bestemmingsreserves	321	3.000	3.321	-	-89	3.232
Totaal mutaties reserves	6.092	3.000	9.092	-	-89	9.003
Totaal	-0	2.147	2.147	-0	3.085	5.232

Investerings

Bij het vaststellen van de begroting 2025 heeft het algemeen bestuur de investeringsplanning 2025 vastgesteld. Zij heeft daarmee het dagelijks bestuur gemandateerd om die projecten tegen de vastgestelde kredieten uit te voeren. Afgesproken is dat het dagelijks bestuur deze kredieten met een separaat besluit moet verstrekken aan de organisatie. Pas dan kan het project daadwerkelijk worden gestart. Voor de volledigheid wordt ter kennisgeving aan het algemeen bestuur in deze rapportage de voortgang weergegeven van de investeringen.

In de onderstaande tabel worden in de kolom Actuele begroting 2025 na VR1, de te verstrekken investeringskredieten 2025 weergegeven. Het gaat hier om kredieten van investeringsprojecten die in 2025 starten. Deze investeringen zullen in de toekomst tot kapitaallasten (afschrijving en rente) gaan leiden in de exploitatie. De 2e prognose 2025 geeft de verwachte verstrekkingen weer. Mutaties op de verstrekte kredieten worden verrekend met de beschikbaar gestelde verzamelkredieten.

De verschillen tussen de begroting en prognose worden toegelicht bij de desbetreffende opgave. Het verschil tussen bruto en netto kan verklaard worden door bijdragen van derden die wij ontvangen voor de projecten die wij uitvoeren, zoals subsidies, bijdragen van derden en/of co-financiering.

Excel-tabel

(bedragen x € 1.000)

Project	Actuele begroting 2025 na VR1		2e Prognose 2025		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Waterveiligheid	22.949	15.749	15.249	15.249	-7.700	-500
Watersysteem	24.235	24.235	21.053	20.358	-3.182	-3.877
Waterketen	30.000	30.000	30.000	30.000	0	0
Bestuur en organisatie	3.913	3.913	3.913	3.913	0	0
Eindtotaal	81.097	73.897	70.215	69.520	-10.882	-4.377

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Opgave Waterveiligheid

Portefeuillehouder(s):	Frank Jorna
Organisatie:	Opgave Waterveiligheid

Waar zijn we van

We beschermen Fryslân en een deel van het Groninger Westerkwartier tegen hoogwater. Dit doen we door ervoor te zorgen dat onze primaire waterkeringen (zee- en IJsselmeerdijken) ons beschermen tegen overstromingen. We houden rekening met overstromingsrisico's en klimaatverandering. Dit is onderdeel van onze wettelijke zorgplicht.

Daarnaast zorgen we dat de keringen langs onze boezemsystemen en beken in goede staat zijn. Zo zijn keringen bestand tegen tijdelijk hogere waterstanden en droogte. We beschermen hierdoor het landelijk gebied, de steden en dorpen tegen wateroverlast en zorgen ervoor dat het water in onder andere de Friese boezem op peil blijft.

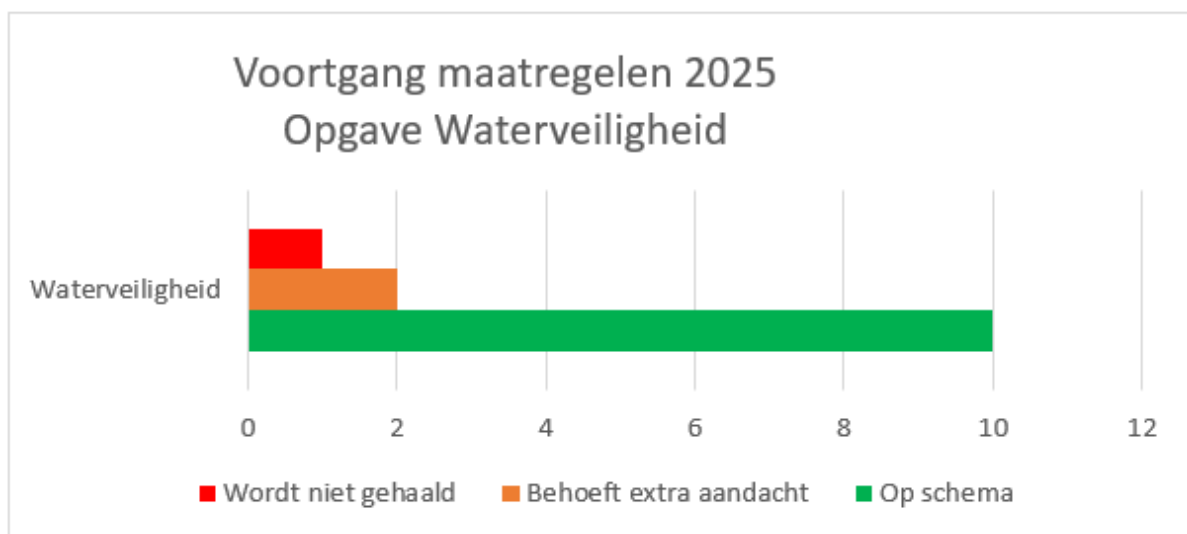
We beheren en onderhouden circa 200 kilometer aan zeedijken op het vasteland langs IJsselmeer en Waddenzee, en op Ameland, Terschelling en Schiermonnikoog. En we beheren meer dan 3.200 kilometer aan regionale waterkeringen langs de Friese boezem en ruim 700 km overige of lokale waterkeringen.

In een cyclus toetsen we of onze waterkeringen nog sterk en hoog zijn. Daar waar onze waterkeringen niet voldoen aan de veiligheidseisen, programmeren we deze voor versterking. We kijken hierbij niet alleen naar de zeedijk of polderdijk, maar ook naar het landschap, de flora en fauna, en belangen van onder meer landbouw en leefbaarheid. Daar waar onze dijken onderdeel uitmaken van de publieke ruimte denken we mee met maatschappelijke initiatieven.

Voortgang

We naderen het stormseizoen waarbij onze dijken er spic en span bij moeten liggen. Onderhoud is uitgevoerd, sluitingsprotocollen zijn getest en de uitvoering van werken stopt voor 1 oktober. De versterking van de Waddenzeedijk is een grote en complexe klus. Dat blijkt uit de terechte aandacht van het bestuur. Niet alles verloopt soepel en makkelijk zoals blijkt uit het dashboard maar we hebben vertrouwen dat we het bestuur gedragen en gedegen besluiten kunnen voorleggen.

In onderstaande tabel is de voortgang van de maatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Wat willen we bereiken?

Versterken van onze zeedijken en boezemkeringen

In 2050 moeten alle primaire keringen in heel Nederland voldoen aan de nieuwe veiligheidsnormen. Om dit te bereiken werken alle waterschappen en Rijkswaterstaat samen in het landelijke 'Hoogwaterbeschermingsprogramma' (HWBP). In heel Nederland hebben we circa 3.500 kilometer aan dijken en circa 500 sluizen en gemalen. In ons beheergebied hebben we ongeveer 183 kilometer aan primaire keringen. De totale landelijke opgaven bedraagt circa 2.000 km. Onze opgave volgens de programmering 2026 - 2037 is nu ongeveer 63 kilometer.

Met het herstelprogramma regionale waterkeringen zorgen we dat deze voldoen aan de door de provincie gestelde norm. We hebben met de provincies Groningen en Fryslân afgesproken om tot 2027 in totaal 1.300 kilometer aan regionale keringen te verbeteren. Het huidige herstelprogramma is gebaseerd op de in 2014 en 2016 uitgevoerde tweede beoordeling van hoogte en stabiliteit. Op verschillende locaties zijn verbeteringen nodig. In totaal gaat het nog om circa 124 kilometer tot en met 2027. Bij de uitvoering van deze projecten bieden we waar mogelijk ruimte voor andere maatschappelijke voorzieningen (zoals natuur en recreatie).

Wat gaan we daar voor doen?

Planuitwerking Groen (Zwarte Haan - Wierum)

Voortgang maatregel

Voor de dijkversterking Koehool – Lauwersmeer is in samenwerking met de 1DYK-partners gewerkt aan een integraal inrichtingsplan. Doel was een gebiedsplan te ontwikkelen dat meerwaarde biedt én de kans op realisatie van de groene dijk vergroot. Dit proces is in april 2025 beëindigd, doordat consensus tussen de partijen uitbleef.

De noodzaak tot dijkversterking blijft onverminderd groot. Het Algemeen Bestuur is in mei geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen en de te hanteren strategie. Hierbij blijft de planuitwerking van de groene dijk voorop staan, met hierin het zorgvuldig omgaan met beschermde natuurwaarden en landbouwbelangen. Het effect op budget en tijd voor het project als gevolg van het beëindigen van het integraal inrichtingsplan wordt de komende periode in beeld gebracht. Met name natuurmaatregelen die nodig zijn om de groene dijk vergunbaar te krijgen, vormt het grootste risico op het behalen van mijlpalen.

Door ontwerpoptimalisaties is het ruimtebeslag op N2000 gebied echter verder beperkt en zijn negatieve natuureffecten verminderd. Samen met de gebiedspartners It Fryske Gea en Rijkswaterstaat is er een oplossingsrichting in beeld voor invulling van de natuuropgave in buitendijks gebied. De focus bij het uitwerken van deze natuurmaatregelen liggen nu op een robuust, realistisch pakket aan buitendijkse maatregelen.

Voorkeursoplossing dijk- en duinversterking Schiermonnikoog

Voortgang maatregel

In februari heeft u een besluit genomen over de tussenfase Schiermonnikoog. Hierbij heeft u opdracht gegeven om aantal onzekerheden te onderzoeken voordat er in oktober een definitieve planuitwerking ter bespreking wordt voorgelegd. U bent ook geïnformeerd over de voorgenomen normverlaging door de minister van I&W. Hierdoor is het proces van de planuitwerking in overleg met de programma directie HWBP on hold gezet. Het afgesproken besluitvormingstraject kan daarom niet worden gehaald. Wel blijft onze inzet om door te gaan inclusief de koppelkansen. Eind 2025 verwachten we meer duidelijkheid over een eventuele normverlaging en de consequenties voor het project.

Voorverkenning versterking Harlingen

Voortgang maatregel

De uitwerking van de voorverkenning is met een halfjaar vertraagd. De wensen in de omgeving zijn meer vervlochten dan vooraf gedacht en sommige vragen komen te vroeg; denk bijvoorbeeld aan de wens voor een ze havenmond. Die onzekerheid maakt dat we de scope voor de HWBP verkenning nog niet goed kunnen bepalen. De verwachting is dat de voorverkenning begin volgend jaar afgerond kan worden.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Waterveiligheid opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaard indeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025 na VR1	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 2e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-	1	1	-	-	1
Aanleg en onderhoud waterkeringen	376	123	499	-	185	684
Beheersinstrumenten waterkeringen	1.706	-	1.706	-	-	1.706
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0	-	0	-	-	0
Eigen plannen	-	1	1	-	-	1
Kostenplaatsen	-	-	-0	-	-	-0
Totaal Baten	2.083	125	2.208	-	185	2.393
Lasten						
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-1.466	26	-1.440	-	-	-1.440
Aanleg en onderhoud waterkeringen	-30.671	529	-30.142	-1.041	240	-30.942
Beheersinstrumenten waterkeringen	-2.956	-689	-3.645	17	-	-3.628
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	-16	-0	-16	2	-	-14
Eigen plannen	-400	1	-399	-1	-	-400
Kostenplaatsen	-0	214	214	-40	-	174
Totaal Lasten	-35.599	81	-35.428	-1.063	240	-36.251
Reserves						
Renovatie sluizen Lauwersoog	274	-	274	-	-	274
Overdracht/ onderhoud Noorderpier	47	-	47	-	-	47
Bestemmingsreserve veiligheidstoetsing keringen	-	89	89	-	-89	-
Totaal mutaties reserves	321	89	410	-	-89	321
Totaal	-33.105	295	-32.810	-1.063	336	-33.537

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte totale exploitatiekosten voor de opgave waterveiligheid liggen € 727.000 hoger. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder per beleidsproduct toegelicht.

Aanleg en onderhoud waterkeringen:

Door de aanleg van het plan voor het inrichten van het boezemgebied Broek Zuid fase 2 is de waterkering verlengd. Hiervoor is een bijdrage ontvangen van € 120.000 en daarnaast zijn er overige opbrengsten uit grond en water ontvangen van € 65.000.

Als gevolg van vertraging in de investeringen vallen de afschrijvingslasten in 2025 circa € 240.000 lager uit.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen de opgave van Waterveiligheid zorgt dat voor een mutatie van € 1.063.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Mutaties reserves:

In 2025 wordt er € 89.000 gestort in de bestemmingsreserve voor veiligheidstoetsing keringen.

Lopende investeringen 2025

In onderstaande tabel is de eindewerk-inschatting per project weergegeven. De eindewerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afomingen en aanvullend krediet.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Einde werkinschatting (EWI)		Verschil		
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)	
Primaire keringen	57.638	14.554	57.638	14.554	0	0	A
Regionale keringen	38.415	35.122	37.875	35.003	540	119	B

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Einde werkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
A. HWBP Solidariteitsbijdrage	5.700	5.700	6.000	6.000	300	300
B. Ruimte voor water en natuur Wielzicht	910	540	769	502	141	38
B. Leeuwarden Oost	3.541	3.541	3.087	3.087	454	454
B. Natuurvriendelijke oevers Boezemmeren 2	2.650	910	2.523	772	127	138
B. Waterberging Polder Himpensemar	2.700	2.225	3.250	2.775	-/- 550	-/- 550

Toelichting op onder- of overschrijdingen

Voor de volledigheid wordt ter kennisgeving aan het algemeen bestuur in deze rapportage ook de voortgang weergegeven van de investeringen.

A. Primaire Keringen

HWBP Solidariteitsbijdrage (overschrijding van € 100.000)

De solidariteitsbijdrage 2025 is op basis van de recent ontvangen raming € 6 miljoen. Dit ligt circa € 300.000 boven het verstrekte krediet. Dit wordt veroorzaakt door een hogere inflatiecorrectie dan waar bij de begroting rekening mee is gehouden.

B. Regionale Keringen

Ruimte voor water en natuur Wielzicht (onderschrijding van € 38.000)

In dit project is er meer subsidie ontvangen dan geraamd, waardoor de netto investering gunstiger uitpakt.

Leeuwarden Oost (onderschrijding van € 454.000)

Door hergebruik van vrijgekomen grond in de keringen, gunstiger aanbesteding en meevallende schadeposten is er sprake van een behaald voordeel op dit project.

Natuurvriendelijke oevers Boezemmeren 2 (onderschrijding van € 138.000)

Er is voldaan aan de eisen ten aanzien van gerealiseerd oppervlak natuurvriendelijke oevers en ondiepe waterzones en er is geoptimaliseerd bij de realisatie. Daardoor zijn de bijbehorende uitvoeringskosten ook lager dan bij het krediet geraamd.

Waterberging Polder Himpensemar (overschrijding van € 550.000)

Het aangevraagde krediet is niet toereikend om de volgende redenen:

- Welstandseisen waardoor er sprake is van hogere aanneemsom voor de oplossingen op het erf
- Monumentale eisen (i.v.m. de cultuurhistorie van de polder) zijn van toepassing. Hierdoor is complexere locatie van toepassing, terpconstructie moet worden toegepast op erf van het restaurant en er was een toegangsbrug nodig.
- Meer onderzoeks- en procedures kosten als gevolg van het bovenstaande en
- Hogere nadeelcompensatie i.v.m. tijdelijke bedrijfssluiting die niet was voorzien bij de raming.

Verstrekingen 2025

Excel-tabel

Verstrekingen investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Actuele begroting 2025 na VR1		2e Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
HWBP Solidariteitsbijdrage	A	5.700	5.700	6.000	6.000	300	300
HWBP Dijk en Duin Schiermonnikoog	B	5.000	500	0	0	-5.000	-500
HWBP Zurich-Koehool, traject Harlingen	B	3.000	300	0	0	-3.000	-300
Programma verbeterwerken regionale ker.	A	8.299	8.299	8.299	8.299	0	0
Extra krediet regionale keringen n.a.v. VP2	A	950	950	950	950	0	0
Totaal		22.949	15.749	15.249	15.249	-7.700	-500

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekingen 2025

Verstrekingen zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten. De te verwachten verstrekingen over heel 2025 liggen lager dan het niveau van de actuele begroting.

Dit wordt veroorzaakt doordat de krediet aanvraag Dijk en Duin Schiermonnikoog dit jaar niet meer plaats zal vinden in afwachting van de uitkomst van de actualisatie van de veiligheidsnorm door de minister van I en W. De kredietaanvraag voor de verkenningfase van het HWBP traject is vertraagd omdat eerst het Integraal Ruimtelijk Ontwerp(IRO) moet worden vastgesteld.

Kredietreserve HWBP

In de algemeen bestuur vergadering van 21 december 2021 is besloten een kredietreserve HWBP te vormen. Deze wordt gevoed met restantkrediet bedragen die op basis van de eindwerk-inschatting van HWBP-projecten kunnen vrijvallen. Na goedkeuring van het algemeen bestuur kan (een deel) van de kredietreserve HWBP ingezet worden voor een HWBP-investering, zonder dat dit leidt tot een toename van kapitaalslasten in de meerjaren exploitatiebegroting. Het vormen van deze kredietreserve is een beheersmaatregel om het financiële risico voor de projecten af te dekken, en past ook binnen de afspraken die landelijk in het HWBP zijn gemaakt. Conform het besluit wordt het algemeen bestuur middels de reguliere voortgangsrapportage over het verloop van de kredietreserve HWBP geïnformeerd.

Omschrijving (toelichting)

Verloopoverzicht kredietreserve HWBP

Project	Fase	Datum besluit algemeen bestuur	Bedrag
Koehool - Lauwersmeer	Verkenning	21122021	950.000
Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog	Voorverkenning	21122021	1.500.000
Koehool - Lauwersmeer	Planfase	21122021	535.000
Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog	Verkenning	21122021	490.000
Lauwersmeerdijk	Realisatie	3152022	160.000
Innovatie continuering monitoring asfalt	Innovatie	2022023	9.500
Innovatie Kwelder en voorland	Innovatie	2352023	60.000
Koehool - Lauwersmeer	Planfase	17102023	1.000.000
Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog	Verkenning	17102023	400.000
Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog	Verkenning	15102024	400.000
Saldo kredietreserve ultimo 2024			516.000

Opgave Watersysteem

Portefeuillehouder(s):	Gerben de Boer, Cees Pieter van Burgsteden, Monique Plantinga, Remco van Maurik
Organisatie:	Opgave Watersystemen

Waar zijn we van

Het watersysteem zorgt voor een juiste kwantitatieve verdeling van water. Het areaal bestaat uit de friese boezem en uit geautomatiseerde kunstwerken, stuwen en inlaten die we inzetten. De hoofd- en schouwwatergangen zorgen voor een fijnmazig watersysteem waarmee we landbouw, natuur en de mienskip in Fryslân en het Westerkwartier van Groningen bedienen.

Goed waterbeheer van de boezem staat in directe relatie met de zogenaamde deelsystemen van ons watersysteem. De deelsystemen onderscheiden zich in zandgebieden, veengebieden en kleigebieden met allemaal hun specifieke eigenschappen, geschiedenis en opgaven voor het waterbeheer. We gaan door met de uitwerking van maatregelen in de diverse gebieden.

Om watertekort op te vangen en wateroverlast te voorkomen maken we gebruik van de werking van de Friese boezem. Dit uniek watersysteem omvat een aaneengesloten stelsel van meren en kanalen. Via de boezem voeren we water vanuit de beken en polders af naar het Lauwersmeer, de Waddenzee en het IJsselmeer. Watertekorten vullen we aan vanuit het IJsselmeer en we verdelen dit in ons beheergebied door het handhaven van een goed oppervlaktewaterpeil in de peilvakken.

Naast het reguleren van water, beschermen en verbeteren we ook het oppervlaktewater. Ongeveer de helft van het oppervlakte aan water in ons gebied is aangewezen als KRW-waterlichaam. Hiervoor gelden specifieke doelen voor de waterkwaliteit.

Samen met andere overheden, landbouw, natuur en de mienskip maken we plannen voor inrichten van bergingsgebieden voor water. Ook laten we zien dat we als waterautoriteit sturend willen en kunnen zijn voor de ruimtelijke inrichting van Fryslân.

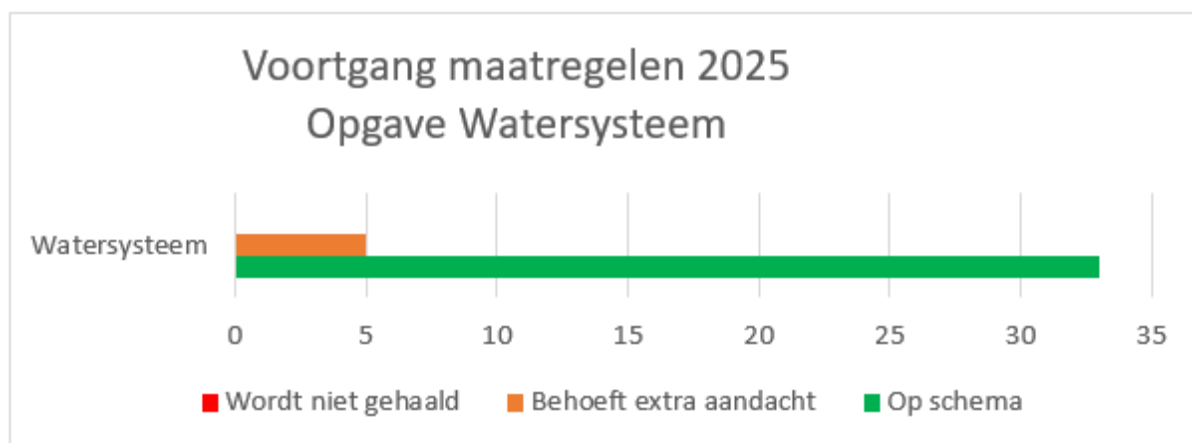
Het streven naar een robuust watersysteem is de grootste leidraad. De gids die daarvoor is ontwikkeld staat beschreven in de blauwe omgevingsvisie (BOvi). Dit richt zich met name op het doel "voldoende" in de range van veilig voldoende en schoon. De focus komt daarvoor meer te liggen op de verschillende grondsoorten in relatie tot het watersysteem (klei, veen en zand) en ook op onderdelen Wadden, Boezem en Bebouwd Gebied. Deze focus is nodig, omdat maatregelen kunnen verschillen om te komen tot het robuust watersysteem.

Voortgang

Onze specifieke taken op het gebied van waterbeheer voeren wij uit met als doel om te komen tot een klimaatbestendig en robuust watersysteem. De ruimte die hiervoor nodig is, is echter schaars. Dit heeft invloed op de voortgang van de processen die lopen in verschillende deelgebieden. Ze vertragen in de tijd.

Daarnaast geven we uitvoering aan de opgestelde KRW maatregelen. Ook is aandacht voor biodiversiteit een vast onderdeel van ons regulier werk. Ter versterking hiervan werken wij momenteel aan een startnotitie Flora en Fauna.

In onderstaande tabel is de voortgang van de maatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Reguleren van watertekort en wateroverlast

Wat willen we bereiken?

Vergroten regionale zoetwatervoorraad

Door de regionale zoetwatervoorraad te vergroten zijn we minder afhankelijk van het IJsselmeer en zorgen we voor een betere uitgangspositie van de grondwaterstand in het voorjaar. Dit draagt bij aan een toekomstbestendige zoetwaterbeschikbaarheid en drinkwatervoorziening op de langere termijn.

Wat gaan we daar voor doen?

Op zeelei, de wadden, zand en veen

Voortgang maatregel

Nu programma FPLG grotendeels is weggefallen ontstaat vertraging om peilen te verhogen en neemt het bergend vermogen van het watersysteem op de zeelei af.

De provincie heeft het opstellen van de Integrale Water Plannen voor de overige Waddeneilanden uitgesteld. Voor Schiermonnikoog is, in samenwerking met gebiedspartners, een integraal waterplan opgesteld waarin maatregelen worden benoemd die bijdragen aan het vergroten van de zoetwaterbeschikbaarheid. Op de overige eilanden is dit nog niet het geval. We blijven we hier input voor leveren.

Waterconservering op de zandgronden blijft complex. Grote maaiveldverschillen, soms op korte afstand, leiden ertoe dat peilverhoging op de laatste percelen aanzienlijke natschade veroorzaken. Deze percelen zijn daarmee bepalend voor het peilbeheer.

Gebiedsprocessen in het veen zijn complex en moeten zorgvuldig gevoerd worden. Hiervoor is tijd en financiering nodig en ontstaat er vertraging, omdat verschillende belangen op elkaar afgestemd moeten worden.

Beschermen en verbeteren van het oppervlaktewater

Wat willen we bereiken?

Schoon oppervlaktewater voor mens, plant en dier

Schoon water is van groot belang. Voor de bescherming van de volksgezondheid, de kwaliteit van de leefomgeving, landbouw, recreatie, natuur, economie en het waterleven zelf. Voor waterkwaliteit pakken we de verontreiniging van het oppervlaktewater aan en versterken we de ecologie en biodiversiteit in en om het water.

De waterkwaliteit gaat vooruit. Het water wordt steeds schoner en de biodiversiteit neemt toe. Dat komt mede door de uitvoering van de KRW-maatregelen (Kaderrichtlijn Water) en het steeds verder verbeteren van de zuiveringsrendementen op onze zuiveringen. Echter de waterkwaliteit staat ook onder druk. Van sommige vormen van vervuiling worden we nu pas echt bewust, ook doordat we steeds beter kunnen meten. De klimaatverandering en toenemende bevolkingsdruk hebben gevolgen voor de waterkwaliteit. Voor waterkwaliteit is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de vertaling daarvan in nationale wetten van groot belang. Het doel is het realiseren en behouden van een chemisch schoon en ecologisch gezond oppervlaktewater en grondwater. De EU-lidstaten moeten deze 'goede toestand' uiterlijk in 2027 realiseren (maar de KRW houdt daarna niet op). Schoon water is een kerntaak van Wetterskip Fryslân. Voor en na 2027 zal het werken aan schoon water een belangrijke en intensieve taak blijven.

Voor de komende periode richten we ons op het behalen van de KRW-doelstellingen: uitvoering geven aan de geprogrammeerde aanpak voor de Kaderrichtlijn Water. In december 2024 hebben we een herijking van deze maatregelen in een tussentijdse evaluatie van de KRW uitgevoerd, en besloten tot een vergrote inzet op het uitvoeren van KRW-maatregelen. Het maatregelenpakket richt zich enerzijds op het natuurvriendelijk inrichten en beheren van watersystemen, en anderzijds op het beperken van de emissies van nutriënten en chemische stoffen naar het watersysteem (waterketen, landbouw, industrie, etc.).

Ongeveer de helft van het water in ons beheergebied behoort niet tot de KRW-waterlichamen ('niet KRW-wateren'). Met de provincie hebben we afgesproken om ons bij de bescherming van deze wateren te richten op drie categorieën, wateren in landelijk gebied, wateren in natuurgebied, wateren in bebouwd gebied. Elk van deze categorieën heeft een eigen aanpak. Daarmee gaan we de komende jaren samen met de provincie verder.

Wat gaan we daar voor doen?

Toezicht lozingen recreatievaart Voortgang maatregel

De minister heeft eerder aangegeven dat de verzegelingsplicht van lozingspunten aan boord op zijn vroegst per 1 januari 2026 zou ingaan. Inmiddels is duidelijk geworden dat deze datum niet haalbaar is. De invoering wordt in ieder geval met één jaar uitgesteld. Indien de verzegelingsplicht wordt gekoppeld aan de registratie van vaartuigen, kan dit leiden tot een meerjarig uitstel (bron: ministerie van Infrastructuur en Waterstaat). Momenteel wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor de verdere implementatie.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Watersysteem opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaard indeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025 na VR1	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 2e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	41	70	111	-	-	111
Adviezen vergunningen	-	-	-	-	-	-
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	48	11	59	-	75	134
Beheer hoeveelheid water	278	98	375	-	85	460
Beheerinstrumenten watersystemen	330	-	330	-	-	330
Calamiteitenbestrijding watersystemen	-	-	-	-	-	-0
Eigen plannen	2.681	-	2.681	-	135	2.816
Handhaving	21	-	21	-	-	21
Kostenplaatsen	-	-	-	-	180	180
Monitoring watersystemen	468	-	468	-	-	468
Plannen van derden	334	-	334	-	-	334
Toezicht	99	1	101	-	-	101
Vergunningen en meldingen	690	-97	593	-571	-	22
Totaal Baten	4.990	83	5.073	-571	475	4.977
Lasten						
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-25.355	-799	-26.154	167	10	-25.976
Adviezen vergunningen	-120	-2	-122	-	-	-122
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	-4.566	-1.350	-5.916	-6	-540	-6.463
Beheer hoeveelheid water	-30.207	-49	-30.255	394	260	-29.602
Beheerinstrumenten watersystemen	-1.070	-5	-1.075	-2	-	-1.077
Calamiteitenbestrijding watersystemen	-	-	-	-	-	-
Eigen plannen	-9.441	-73	-9.514	4	-	-9.510
Handhaving	-624	-7	-631	-35	-	-666
Kostenplaatsen	0	922	922	-	-	922
Monitoring watersystemen	-5.821	-58	-5.879	-3	-	-5.882
Plannen van derden	-667	-78	-745	4	-	-741
Toezicht	-1.463	-13	-1.476	-32	-	-1.508
Vergunningen en meldingen	-2.188	-38	-2.226	-	-	-2.226
Totaal Lasten	-81.521	-1.551	-83.072	491	-270	-82.851
Reserves						
Bestemmingsreserve baggeren achterstallig onderhoud stedelijk water	-	1.603	1.603	-	-	1.603
Totaal mutaties reserves	-	1.603	1.603	-	-	1.603
Saldo netto lasten	-76.531	136	-76.395	-80	205	-76.270

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte totale exploitatiekosten voor de opgave watersysteem liggen € 125.000 lager. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder per beleidsproduct toegelicht.

Eigen plannen:

In 2025 zijn diverse bijdragen ontvangen van samenwerkingspartners voor de gezamenlijke opgaven waaraan wordt gewerkt. Deze bijdragen van per saldo € 135.000 waren nog niet in de begroting meegenomen.

Kostenplaatsen:

Voor de uitlening van personeel en het doen van diensten voor derden zijn vergoedingen van € 150.000 ontvangen. Deze baten worden nu alsnog meegenomen in de begroting 2025.

Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems:

In 2025 een verdere inhaalslag gemaakt met het achterstallig baggeronderhoud in het bebouwde gebied. Ondanks een beroep op de hiervoor aanwezige bestemmingsreserve wordt een overschrijding verwacht van € 100.000. Door onder andere inflatie, beperkte mogelijkheden voor afzet van specie en daardoor hogere prijzen, is de gemiddelde prijs per kuub in de loop der jaren omhooggegaan. Deze extra kosten worden 50/50 verdeeld tussen gemeenten en Wetterskip.

Tevens zijn binnen de jaarlijkse reguliere baggerwerkzaamheden, welke vanuit een vast exploitatiebudget betaald worden, dit jaar overschrijdingen van € 440.000 ontstaan. De daadwerkelijke totale kosten van de geplande projecten variëren sterk. Dit komt doordat baggerprojecten inhoudelijk verschillen: de ene keer gaat het om een kleine ingreep in een vaart, de andere keer om een omvangrijk project met grote hoeveelheden slib en hoge verwerkingskosten. Hierdoor ontstaan er van jaar tot jaar verschillen tussen het beschikbare budget en de werkelijke uitgaven.

Beheer hoeveelheid water:

Door het droge voorjaar is het elektriciteitsverbruik in 2025 naar verwachting lager dan eerder geraamd. Tegelijkertijd is door de zonnige maanden de teruglevering van zonne-energie hoger uitgevallen. Verder vallen de kosten voor netbeheer lager uit dan begroot. Dit leidt tot een verwachte onderschrijding van € 390.000.

Daarnaast is binnen dit beleidsproduct ten opzichte van de 1e voortgangsrapportage, een aanpassing op de in gebruik genomen investeringen doorgevoerd. Dit leidt tot een nadelige aanpassing van de afschrijvingslasten in 2025 van € 130.000.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen de opgave van Watersysteem zorgt dat voor een mutatie van € 80.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Lopende investeringen 2025

In onderstaande tabel is de eindwerk-inschatting per project weergegeven. De eindwerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afomingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Einde werkinschatting (EWI)		Verschil		
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)	
Kunstwerken actieve waterbeheersing	37.631	37.011	37.381	36.761	250	250	A
Inrichting watersystemen	5.927	5.427	5.927	5.427			B
KRW-inrichtingsmaatregelen	12.594	9.015	12.594	7.654		1.361	C
Programma Veenweide	500	287	500	287			D
Totaal	56.652	51.740	56.402	50.129	250	1.611	

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Einde werkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
A. Nieuwbouw gemalen Binnemamolen 2	1.650	1.650	1.400	1.400	250	250
C. Vispassages Fryslân 2	3.550	1.850	3.550	489	0	1.361
Totaal	5.200	3.500	4.950	1.889	250	1.611

Toelichting op onder- en/of overschrijding

Voor de volledigheid wordt ter kennisgeving aan het algemeen bestuur in deze rapportage ook de voortgang weergegeven van de investeringen.

A. Kunstwerken actieve waterbeheersing

Nieuwbouwgemalen Binnemamolen 2

De aanbesteding van dit project valt lager uit dan waar we bij de kredietraming rekening mee hebben gehouden. Daardoor kan het krediet met € 250.000 worden verlaagd ten gunste van het verzamelkrediet.

C. KRW-inrichtingsmaatregelen

Vispassages Fryslân 2

Er is een aanvullende subsidie toegekend aan het project Vispassages Fryslân 2. Deze meevaller leidt tot een afroning van het project van € 1.361.000.

Verstrekingen 2025

Excel-tabel

Verstrekingen investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Actuele begroting 2025 na VR1		2e Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Kunstwerken actieve waterbeheersing	A	12.250	12.250	14.371	13.676	2.121	1.426
Inrichting watersystemen	A	3.470	3.470	2.880	2.880	-590	-590
KRW-inrichtingsmaatregelen	A	7.800	7.800	3.087	3.087	-4.713	-4.713
Programma Veenweide	A	0	0	0	0	0	0
Programma aanpak Sifons	A	315	315	315	315	0	0
Infrastructuur geautomatiseerde assets, WS	B	400	400	400	400	0	0
Totaal		24.235	24.235	21.053	20.358	-3.182	-3.877

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekingen

Verstrekingen zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten. De prognoses vallen over het algemeen lager uit door onder andere vertragingen in de aanbestedingen en door voortschrijdend inzicht in de kostenramingen die in de definitieve ramingen blijken mee te vallen.

Opgave Waterketen

Portefeuillehouder(s):	Remco van Maurik
Organisatie:	Opgave Waterketen

Waar zijn we van

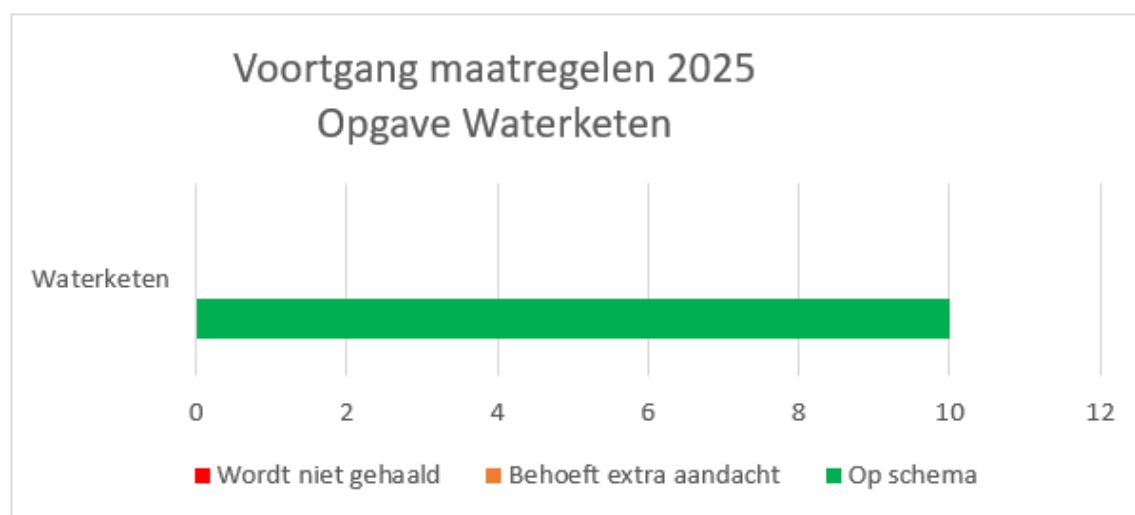
Schoon en gezond water is van groot belang. Voor de bescherming van de volksgezondheid en de kwaliteit van onze leefomgeving. Maar ook voor recreatie, natuur en economie. Vanuit de opgave waterketen leveren we hier een belangrijke bijdrage aan. Belangrijke basis daarvoor is de Beleids- en Beheernota Zuiveren die in 2019 door het algemeen bestuur is vastgesteld. De maatregelen binnen deze opgave financieren we vanuit de opbrengsten van de zuiveringsheffing zoals we die elk jaar in de Heffingsverordening vaststellen.

We zuiveren het huishoudelijk en industrieel afvalwater in ons beheergebied. Zo dragen we bij aan een goede kwaliteit van het oppervlaktewater en een duurzame leefomgeving voor mens en dier. Dit doen we door het beheren, onderhouden en continu verbeteren van onze zuiveringsinstallaties en bijbehorende transportstelsels. Het leveren van een bijdrage aan het behalen van de waterkwaliteitsdoelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is een belangrijke ambitie voor ons.

Voortgang

Binnen de doelstellingen van afvalwatertransport zijn we op een efficiënte en betrouwbare manier aan de slag met bescherming van de volksgezondheid. We zetten ons doorlopend in voor een minimale impact op het milieu, door overstortingen te verminderen en het beheer en onderhoud van afvalwatertransportsystemen te verbeteren. Zelf investeren we in onderzoek en de ontwikkeling van nieuwe technologieën voor het transporteren van afvalwater. Dit helpt om tot voorspellende analyses te komen en meer preventief onderhoud.

In onderstaande tabel is de voortgang van de maatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Waterketen opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaard indeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025 na VR1	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 2e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Eigen plannen	141	-	190	-	-	190
Getransporteerd afvalwater	14	19	32	-	-	32
Gezuiverd afvalwater	2.088	68	2.155	-	650	2.805
Kostenplaatsen	-	-	-62	-	-	-62
Ondersteunende Beheerproducten	195	-	195	-	-	195
Verwerkt slib	491	0	492	-	-	492
Totaal Baten	2.928	-87	3.002	-0	650	3.652
Lasten						
Afvalwaterbehandeling door derden	-610	330	-280	-	-	-280
Eigen plannen	-679	-40	-1.125	-6	-	-1.131
Getransporteerd afvalwater	-7.267	-62	-7.328	43	-47	-7.333
Gezuiverd afvalwater	-32.472	1.185	-31.286	316	417	-30.553
Kostenplaatsen	-	499	560	-	-	560
Ondersteunende Beheerproducten	-145	-1	-146	-	-	-146
Verwerkt slib	-13.195	-15	-13.210	516	294	-12.400
Totaal Lasten	-54.366	1.895	-52.815	868	664	-51.283
Reserves						
	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal	-51.438	87	-49.813	868	1.314	-47.631

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte totale exploitatiekosten voor de opgave waterketen liggen € 2,18 miljoen lager. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder per beleidsproduct toegelicht.

Gezuiverd afvalwater:

De eerste helft van het jaar is relatief droog en zonnig verlopen. Dat brengt een hogere opbrengst voor zonnepanelen € 650.000 (baten) met zich mee en een lagere eigen inkoop van energie. Een besparing van € 200.000 op de totale energielasten van € 7,4 miljoen.

Als gevolg van vertraging in de investeringen vallen de afschrijvingslasten in 2025 circa € 217.000 lager uit.

Verwerkt slib:

Het beheer en onderhoud van de oude slibontwateringsinstallatie wordt beperkt tot het hoogst noodzakelijke doordat de in gebruik name van de nieuwe installatie prioriteit krijgt. Dit najaar wordt de nieuwe slibontwateringsinstallatie in beheer genomen. De aannemer draagt nog het risico voor beheer en onderhoud wat dit jaar een besparing van € 500.000 oplevert. Daarnaast leidt efficiency van de nieuwe installatie tot minder uitgaven van € 200.000.

Ten opzichte van de 1e voortgangsrapportage is een aanpassing op de in gebruik genomen investeringen doorgevoerd. Dit leidt tot een nadelige aanpassing binnen dit beleidsproduct op de afschrijvingslasten van € 406.000.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen de opgave van Waterketen zorgt dat voor een mutatie van € 868.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Lopende investeringen 2025

In onderstaande tabel is de eindewerk-inschatting van de overige projecten weergegeven. De eindewerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afromingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

Bedragen x € 1.000	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Einde werkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
Rwzi's en transportstelsels	32.282	32.282	32.820	32.820	538	538
Energiemaatregelen	5.158	5.158	5.158	5.158		
Optimaliseren slibketen L'warden en H'veen	48.732	48.732	48.732	48.732		
Totaal	86.172	86.172	86.710	86.710	538	538

Projecten met een onder- en/of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast. Deze middelen worden verrekend met het beschikbaar gestelde verzamelkrediet.

Bedragen x € 1.000	Toegekend krediet		Einde werkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
Persleiding Joure	850	850	350	350	500	500
RWZI Bolsward renovatie	8.200	8.200	7.400	7.400	800	800
Persleiding de Westereen - Damwâld	1.910	1.910	1.990	1.990	80	80
RWZI Burdaard Slibbuffer	950	950	1.350	1.350	400	400
Rioolgemalen ombouwen Do5	900	900	780	780	120	120
Zon op RWZI (Lemmer)	5.158	5.158	5.283	5.283	125	125
Totaal	17.968	17.968	17.153	17.153	815	815

Toelichting op onder- of overschrijding /voorgestelde kredietmutaties

Voor de volledigheid wordt ter kennisgeving aan het algemeen bestuur in deze rapportage ook de voortgang weergegeven van de investeringen.

Persleiding Joure (onderschrijding van € 500.000)

Het vervangen van de persleiding in de woonwijk Sevenwolden in Joure is gereed. Dat kon tegen lagere kosten worden gerealiseerd vanwege een aanbestedingsvoordeel. Van de asbestcementleiding van Omkromte naar RWZI Joure moet mogelijk nog 1.800 m opgeruimd worden. Reeds uitgevoerd onderzoek, dat nog door ons moet worden geanalyseerd, moet nog uitwijzen welke prioriteit dit moet krijgen. Daarvoor volgt in het najaar een afzonderlijk voorstel.

RWZI Bolsward (onderschrijding van € 800.000)

De aannemer heeft het project opgeleverd. In samenwerking met technologen en klaarmeesters is het technisch ontwerp enigszins vereenvoudigd, hetgeen een financieel voordeel heeft opgeleverd. Er is gestuurd op geld en tijd door een efficiënt opererend projectteam. Ondanks het faillissement van de hoofdaannemer is de oplevering ruim binnen het investeringskrediet gebleven.

Persleiding de Westereen Damwâld (overschrijding van € 80.000)

De scope van dit project moet worden aangepast. De eerste aanpassing leverde een aanzienlijke besparing op en nu na afstemming met de gemeente en verdere tracéverkenning blijkt dat het rioolgemeel moet worden verplaatst. In samenwerking met de gemeente wordt het vrijvervalriool in de dorpskern ook aangepakt.

RWZI Burdaard slibbuffer (overschrijding van € 400.000)

Inmiddels is het ontwerp verder uitgewerkt en de raming voor de renovatie van de constructie van de slibbufferbakken opgesteld. Hieruit blijkt dat het eerder aangevraagde investeringskrediet niet toereikend is. In de oorspronkelijke kredietaanvraag was geen rekening gehouden met de noodzaak tot renovatie van de slibopslag.

Rioolgemalen ombouwen (onderschrijding van € 120.000)

De projectorganisatie voor uitvoering van de ombouw van de besturing van de rioolgemalen is efficiënt opgezet. Programmering en installatie is door eigen personeel gerealiseerd, waardoor het project tegen lagere kosten is opgeleverd.

RWZI Lemmer (overschrijding van € 125.000)

In het project zon op RWZI's is een grondtransactie op RWZI Lemmer opgenomen. Daarnaast is bij RWZI Lemmer een verruiming van de persleiding nodig voor een bedrag van € 0,125 mln. De hydraulische capaciteit van deze leiding is onvoldoende, waardoor WF niet aan de ontvangstverplichting voldoet. In VR II wordt voorgesteld om de scope van het project zodanig te wijzigen dat deze persleiding wordt gefinancierd uit het resterende verzamelkrediet.

Verstrekkings 2025

Excel-tabel

Verstrekkings investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Actuele begroting 2025 na VR1		2e Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
RWZI's	A	18.500	18.500	18.500	18.500	0	0
Transprtstelsels	A	2.800	2.800	2.800	2.800	0	0
Grootonderhoud en KAM	A	1.900	1.900	1.900	1.900	0	0
KRW-inrichtngsmaatregelen	A	500	500	500	500	0	0
Infrastrutuur geautomatiseerde assets, WK	B	4.300	4.300	4.300	4.300	0	0
RWZI Franeker	B	2.000	2.000	2.000	2.000	0	0
Totaal		30.000	30.000	30.000	30.000	0	0

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekkingen

Verstrekkings zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten. Er zijn nu geen bijstellingen nodig.

Opgave Bestuur en organisatie

Portefeuillehouder(s):	Luzette Kroon, Cees Pieter van Burgsteden, Remco van Maurik, Gerben de Boer, Monique Plantinga en Frank Jorna
Organisatie:	Opgaven Strategie en Omgeving, Assetmanagement en Bedrijfsvoering

Waar zijn we van?

We zorgen ervoor dat ons bestuur en onze organisatie toegerust zijn op het uitvoeren van de taken, nu en in de toekomst. Daartoe hebben we drie opgaven ingericht, namelijk Strategie & Omgeving, Assetmanagement en Bedrijfsvoering.

Strategie & Omgeving wil bestuur en organisatie toerusten op de maatschappelijke ontwikkelingen die van betekenis zijn voor het waterschapswerk, nu en in de toekomst. Door stil te staan bij de vraag wat mogelijk over enkele jaren de agenda bepaalt, kunnen we ons tijdig én beter voorbereiden op de voor ons relevante ontwikkelingen. We bepalen de lange termijndoelen en richting van de organisatie, in nauwe verbinding met de samenleving. Kernwoorden voor deze opgave zijn: vooruitkijken, vernieuwen, samenwerken en onszelf positioneren als waterautoriteit, die spreekt namens het water.

Assetmanagement staat voor de ontwikkeling van professioneel beheer en onderhoud van onze infrastructuur waarmee we bijdragen aan de strategische (beleids-)doelen van Wetterskip Fryslân. We willen de organisatie ontwikkelen van traditionele beheersorganisatie naar een strategische assetmanagementorganisatie. We willen het mogelijk maken dat we in de toekomst op basis van betrouwbare informatie keuzes kunnen maken, waarbij we kijken naar de prestaties die van onze assets worden verwacht, naar de risico's die Wetterskip Fryslân loopt bij achterblijvende prestaties en naar de kosten die met onze assets gemoeid zijn.

Bedrijfsvoering is ondersteunend aan onze primaire opgaven. Streven is de dienstverlening in te richten op de uitdagingen waar we als Wetterskip voor staan en komen te staan. Naast het op niveau houden van de huidige diensten, steken we in 2025 daarom ook tijd en geld in de vernieuwing en verbeteringen van de processen.

Voortgang

We zijn gestart met het opstellen van het nieuwe Waterbeheerprogramma, dat eind 2027 ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Voorbeelden van data-innovatie waaraan we werken in 2025 gaan over het voorspellen van blauwalg, het berekenen van lachgasemissies in RWZI's, fecale verontreiniging in zwemwater en het ontwikkelen van Artificial Intelligence agents (digitale medewerker). Verder innoveren we door middel van slim malen en Gjin plastik nei ús Waad.

We werken aan een uniforme assetdecompositie, waarmee we vastleggen welke details we over onze assets willen registreren in onze informatiesystemen. Dit draagt bij aan een integrale informatievoorziening en biedt inzicht in de prestaties van onze assets. We verwachten deze decompositie in het derde kwartaal af te ronden.

Na een zorgvuldig traject hebben we een keuze gemaakt voor een nieuw onderhoudsmanagementsysteem, dat inmiddels is gecontracteerd. De implementatie start komend kwartaal. Ter voorbereiding hebben we al onze onderhoudsprocessen geëvalueerd en aangepast, zodat we straks met een eenduidige werkwijze kunnen werken.

Dankzij de gunstige weersomstandigheden liggen we bovendien goed op koers binnen de onderhoudsvakgroepen.

We hebben een energievisie opgesteld waarin we onze ambitie voor een betrouwbare, beschikbare en betaalbare energievoorziening hebben verankerd. Deze visie vormt de basis voor verdere uitwerking in beleid en uitvoering.

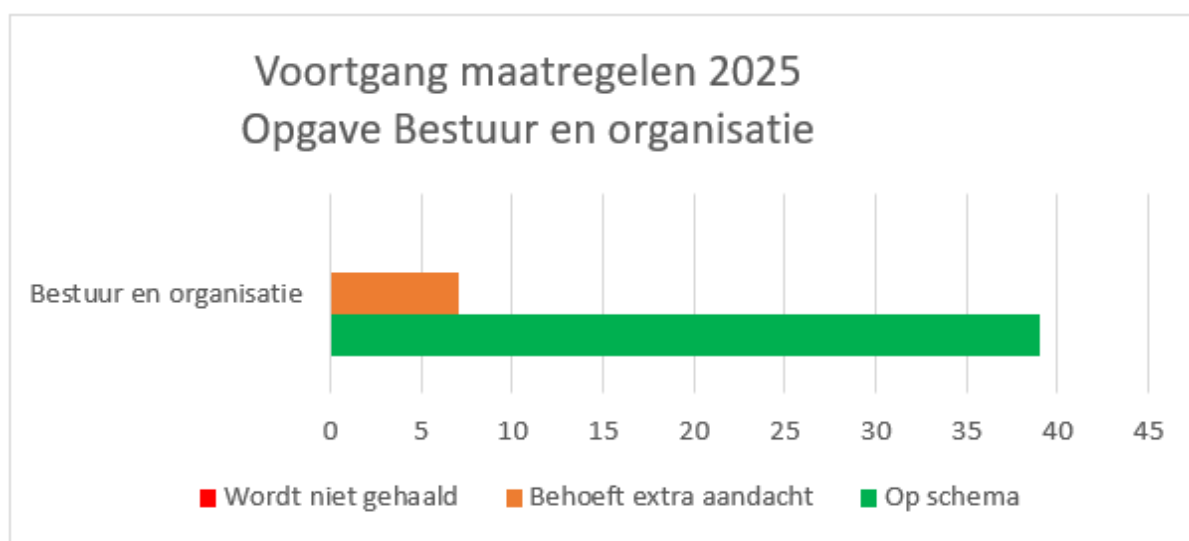
We hebben het sturingsmodel van de organisatie onder de loep genomen, evenals de ambtelijke en bestuurlijke samenwerking. Op basis hiervan komen we later dit jaar met verbetervoorstellen om de sturing en samenwerking verder te versterken.

Ook hebben we publiekslezingen georganiseerd over de toekomst van waterbeheer. Hiermee geven we invulling aan onze rol als waterautoriteit en betrekken we de samenleving actief bij de uitdagingen van morgen. De aandacht vanuit de media voor ons werk is er. We hebben meer dan 100 persvragen beantwoord en er lopen meer dan 50 communicatietrajecten.

Daarnaast brengen we ons waterschapserfgoed in kaart. Dit is de eerste stap richting een erfgoedbeleid. De startnotitie is inmiddels gedeeld met het algemeen bestuur, waarmee we ook op dit vlak een goede basis leggen.

Tot slot hebben we een nieuwe arbeidsmarktcampagne ontwikkeld, waarmee we ons als aantrekkelijke werkgever positioneren en gericht inspelen op de uitdagingen op de arbeidsmarkt.

In onderstaande tabel is de voortgang van de maatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Strategie en omgeving

Wat willen we bereiken?

Klimaatbestendig worden

We hebben in samenwerking met de provincie de Blauwe Omgevingsvisie (BOvi) 'Fryslân Klimaatbestendig 2050+' opgesteld. De BOvi is een langetermijnvisie voor een klimaatbestendige toekomst van het Friese watersysteem. De kaders van het Rijk over de sturende rol van water en bodem in de ruimtelijke ordening, zijn hierin vertaald naar Fryslân.

We gaan de komende jaren de BOvi concreter maken door deze te implementeren in ons beleid en in onze instrumenten. Aan het algemeen bestuur is beloofd om een BOvi-uitvoeringsprogramma te maken en dat te integreren in het Waterbeheerprogramma (WBP).

We zullen de BOvi ook inbrengen in processen van andere partijen die plannen maken voor de ruimtelijke ordening. We hebben de BOvi gebruikt als input bij de totstandkoming van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG) en brengen deze in bij actualisering van de Provinciale Omgevingsvisie (POvi).

In 2025/2026 bepalen we in hoeverre een herijking van de BOvi opportuun is, bijvoorbeeld gezien klimaatscenario's. De BOvi geeft met name een visie op het thema "voldoende". We zullen deze visie op een later moment kunnen verbreden met "veilig" en "schoon" met een visie op waterkerende landschappen en een visie op de waterketen.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen leidraad weging waterbelang

Voortgang maatregel

We werken aan het opstellen van de Leidraad Weging Waterbelang, die in de plaats komt van de Leidraad Watertoets (2013). De weging van het waterbelang onder de Omgevingswet, ook wel bekend als de "watertoets", houdt in dat gemeenten bij het vaststellen van hun ruimtelijke plannen rekening moeten houden met de waterbelangen.

Bij het opstellen van de Leidraad is geconstateerd dat er diverse onderwerpen zijn waarvoor aanvullend of bestuurlijke keuzes gewenst zijn. Dit vraagt de zorgvuldige voorbereiding en afstemming en dus meer tijd dan eerst werd voorzien.

Vaststelling van de Leidraad door het algemeen bestuur is gepland in de tweede helft van 2026. Dit is later dan eerst werd verwacht, omdat de complexiteit groter is dan eerst werd voorzien. In de tussentijd wordt gewerkt met de Leidraad zoals we die nu al hebben.

Wat willen we bereiken?

Klimaatneutraal worden

We passen ons niet alleen aan op de gevolgen van klimaatverandering, we streven er ook naar om onze eigen impact op klimaatverandering te verkleinen. Hiertoe hebben we een klimaatprogramma opgesteld, waarmee we energieneutraal, klimaatneutraal en circulair willen worden.

We streven naar verduurzaming, terwijl we ook moeten waarborgen dat onze energievoorziening betrouwbaar, beschikbaar en betaalbaar blijft. Ons werk vraagt veel energie. Energie is een strategisch onderwerp geworden voor ons als waterschap. We hebben te maken met netcongestie en de transportkosten stijgen door de grootscheepse uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet. Ook vanwege andere ontwikkelingen is de energieprijis de afgelopen jaren lastig voorspelbaar gebleken. Om grip te krijgen op de uitdagingen op dit terrein stellen we een energievisie op.

Het rapporteren over onze impact op mens en milieu, waaronder op het klimaat, wordt steeds belangrijker. Er is een toename van wet- en regelgeving die het organisaties verplicht om hierover transparant te zijn. Ook is er een groeiende druk vanuit publiek, banken en stakeholders om opener te zijn over de duurzaamheid van de activiteiten.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren en actualiseren klimaatprogramma

Voortgang maatregel

We hebben ons als organisatie het doel gesteld om in 2030 volledig klimaatneutraal te zijn. Uit onderzoek blijkt dat het terugdringen van lachgas- en methaanemissies en het duurzaam eindverwerken van slib samen verantwoordelijk zijn voor meer dan de helft van onze totale klimaatimpact. Juist deze maatregelen zijn complex en staan daarom op oranje in onze monitoring. Er is namelijk onzekerheid of we ze tijdig kunnen realiseren binnen de waterketen.

Wat willen we bereiken?

Verbeteren biodiversiteit ten behoeve van onze opgaven

We maken gebruik van ecosysteemdiensten die afhankelijk zijn van biodiversiteit. De natuur werkt voor ons. Planten zuiveren het water, houden oevers en dijken stevig en concurreren met exoten en blauwalgen. Daarmee verminderen of voorkomen ze overlast door bijvoorbeeld giftige stoffen, oeverafkalving, overmatige baggervorming, Amerikaanse rivierkreeften en grote watervanet. We laten in fysieke opgaven Waterveiligheid, Watersysteem en Waterketen zien welke maatregelen wij op het gebied van biodiversiteit nemen.

- In de opgave Watersysteem bestrijden we exoten en verbeteren en beschermen we de kwaliteit van het oppervlaktewater
- In de opgave Waterveiligheid voorkomen we schade die dieren als bevers, dassen, invasieve rivierkreeften en muskusratten kunnen toebrengen aan keringen

- In de opgave Waterketen zal extra aandacht besteed worden aan het verbeteren van het onderhoud op onze eigen terreinen bij rwzi's door Grienskip.

Daarnaast moeten we voldoen aan wettelijke verplichtingen zoals de Kaderrichtlijn Water, beschermde soorten (Omgevingswet) en Europese Unielijst invasieve exoten. Aandacht voor biodiversiteit is daarmee onderdeel van ons reguliere werk, het draagt bij aan een effectief waterbeheer. Voor het oplossen van onze opgaven nemen we natuurlijke oplossingen mee in de afweging. We kijken dus breder dan alleen naar technische oplossingen. Biodiversiteit is een indicator voor een goede ecosysteemtoestand.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen monitoringsvisie

Voortgang maatregel

Er is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan een monitoringsvisie. Op basis van de uitkomsten constateren we dat er geen behoefte is aan een visiedocument, maar juist aan een uitvoeringsgericht document dat praktische handvatten biedt voor monitoring in de praktijk. Dit betekent dat we geen monitoringsvisie meer gaan opstellen maar een monitoringsplan dat het dagelijks zal vaststellen. We stellen een monitoringsplan op die de basis zal vormen voor waarom, hoe en wanneer de waterkwaliteit en waterkwantiteit worden gemonitord. We werken nu aan het plan en vaststelling in het dagelijks bestuur is begin 2026 voorzien.

Wat willen we bereiken?

Positioneren als waterautoriteit

Nog meer dan voorheen is 'spreken namens water' van belang. Om water en bodem daadwerkelijk sturend te laten zijn, om de BOvi echt te laten doorwerken, zullen we op meer plekken en manieren dan voorheen het belang van water zichtbaar moeten maken. En naast spreken namens water wordt ook meedenken namens water belangrijker: we zullen meer aan de voorkant met andere overheden en maatschappelijke partijen moeten meedenken om te ontwerpen/vorm te geven hoe de ruimtelijke ordening eruit moet zien. Hierin willen wij ons positioneren als de waterautoriteit, toonaangevend bij het ontwerp van het grote watersysteem en leidend bij de realisatie daarvan.

Wat gaan we daar voor doen?

Herijken strategisch communicatieplan

Voortgang maatregel

We gaan ons strategisch communicatieplan herijken, zodat wij onze positie als waterautoriteit kunnen versterken door middel van onze communicatie. Er ligt een stevige basis met goede uitgangspunten die we naar de tijd van nu gaan brengen. We willen deze actualiseren en daarmee de relevantie opfrissen. We zullen de actualisatie niet voor einde van het jaar af kunnen ronden en in 2026 tot uitvoering brengen.

Ontwikkelen beleid voor waterschapserfgoed

Voortgang maatregel

In het Coalitieakkoord van Wetterskip Fryslân is opgenomen dat het waterschap kaders wil opstellen voor het behoud van waterschapserfgoed. Tegelijkertijd staat de organisatie voor de vraag hoe om te gaan met waterschapsobjecten die hun functie verliezen. Deze vragen vormen de aanleiding voor het ontwikkelen van nieuw beleid op het gebied van waterschapserfgoed. Met het nieuwe beleid wil de organisatie duidelijke kaders ontwikkelen voor het duurzaam behoud en toekomstbestendig beheer van waterschapserfgoed. De startnotitie is inmiddels afgerond, waarmee het beleidstraject officieel van start is gegaan in het eerste kwartaal van 2025.

Aanvankelijk was het streven om eind 2025 te beschikken over een uitgewerkt beleidskader en een bijbehorend uitvoeringsplan. In de praktijk blijkt echter dat de eerste fasen van het project meer tijd vergen dan voorzien. Dit komt onder meer door de behoefte aan verdiepend onderzoek naar de aard, omvang en waarde van het erfgoed, evenals naar de juridische en organisatorische implicaties van het beoogde beleid. Bovendien betreedt de organisatie met dit traject een nieuw beleidsveld, waarvoor nog geen bestaand referentiekader beschikbaar is. Deze context vraagt om zorgvuldigheid, brede afstemming en extra tijd om tot een gedragen en uitvoerbaar beleid te komen.

Hoewel de planning is aangepast, brengt de vertraging geen risico's met zich mee voor de bedrijfsvoering.

Ontwikkelen educatiestrategie **Voortgang maatregel**

Om educatie in te zetten als manier om Wetterskip Fryslân zichtbaarder te maken en het waterbewustzijn te vergroten, hebben we een educatiestrategie. We wilden deze actualiseren, maar zijn nu voornemens om de huidige strategie te verlengen. Begin 2026 leggen we een verlenging van deze aanpak voor aan het bestuur.

Bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken?

Zorgen voor een duurzame werkomgeving

We houden onze assets op peil. Het gaat daarbij om de instandhouding en het gebruik. Ten aanzien van huisvesting onderscheiden we technische gebouwen, zoals op de rwzi's, en overige gebouwen. Overige gebouwen zijn ons hoofdkantoor, de werkplaatsen, het bezoekerscentrum bij het Woudagemaal en een aantal (verhuurde) woningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwikkelen visie op huisvesting/ overige gebouwen **Voortgang maatregel**

In 2025 ontwikkelen we een visie op huisvesting ten behoeve van de 'overige gebouwen'. Dit wordt de basis voor een plan voor beheer en onderhoud en voor hoe we de objecten het beste kunnen inzetten om ons werk te blijven doen en wat dit kost. Het plan is gereed in het eerste kwartaal van 2026.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Bestuur en organisatie opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaardindeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025 na VR1	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 2e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Beheerinstrumenten watersystemen	124	-	124	-	-	124
Beheersinstrumenten waterkeringen	29	4	34	-	-	34
Belastingheffing	3	-	3	-	-	3
Bestuur	185	75	260	-	-25	235
Eigen plannen	536	-	487	-	-	487
Externe communicatie	440	-	440	-	-80	360
Invordering	-	-	-	-	-	-
Kostenplaatsen	298	-	298	-	295	593
Ondersteunende Beheerproducten	1.496	152	1.648	-	-	1.648
Plannen van derden	700	-	700	-	40	740
Totaal Baten	3.811	231	3.993	-	230	4.223
Lasten						
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-288	115	-174	-	-	-174
Beheerinstrumenten watersystemen	-1.709	52	-1.657	-9	-	-1.666
Beheersinstrumenten waterkeringen	-566	73	-493	-7	-	-500
Belastingheffing	-3.449	-5	-3.454	-0	-	-3.454
Bestuur	-6.562	-47	-6.610	-57	50	-6.617
Eigen plannen	-4.547	-211	-4.660	-12	250	-4.422
Externe communicatie	-535	132	-403	1	80	-321
Invordering	-1.882	-	-1.882	-	-	-1.882
Kostenplaatsen	-298	-1.609	-1.907	-64	-	-1.971
Ondersteunende Beheerproducten	-37.637	-771	-39.408	-114	-665	-40.187
Plannen van derden	-1.022	-20	-1.042	-3	-	-1.045
Totaal Lasten	-58.494	-2.293	-61.689	-266	-285	-62.239
Reserves						
Bestemmingsreserves jaarrekening 2024	-	1.308	1.308	-	-	1.308
Totaal mutaties reserves		1.308	1.308	-	-	1.308
Totaal	62.305	1.216	-56.388	-266	-55	-56.708

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte exploitatiekosten voor de opgave bestuur en organisatie liggen € 321.000 hoger. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Kostenplaatsen:

Voor de uitlening van personeel en het doen van diensten voor derden zijn vergoedingen van per sado € 295.000 ontvangen. Deze baten worden nu alsnog meegenomen in de begroting.

Eigen plannen

Bij opstellen van het boezemplanbudget is rekening gehouden met het uitbesteden aan derden (markt) voor de opbouw van het model. Hiervoor is, gebaseerd op ervaring, een ruim budget genomen voor inhuur derden. Bij start project is de keuze gemaakt de opbouw en ontwikkeling van het model uit te voeren met eigen personeel. Dit levert een besparing op van € 250.000.

Ondersteunende beheerproducten

Na inspectie blijkt dat er in de huidige beluchtingsschotels gaten zijn ontstaan door corrosie. Dat zorgt voor rendementsverlies van het energieverbruik en moeten vroegtijdig worden vervangen. De boekwaarde bedraagt nog € 200.000 en dient ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Daarnaast zijn er minder uren gemaakt voor investeringen waardoor deze ten laste komen van de exploitatie van per saldo € 412.000.

Ten opzichte van de 1e voortgangsrapportage is een aanpassing op de in gebruik genomen investeringen doorgevoerd. Dit leidt tot een nadelige aanpassing van de afschrijvingslasten in 2025 van € 53.000.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen deze opgave zorgt dat voor een mutatie van € 266.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Lopende investeringen 2025

N.v.t.

Verstrekingen 2025

Excel-tabel

Verstrekingen investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Actuele begroting 2025 na VR1		2e Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Emissieloos, energie neutraal en duurzaam	A	1.500	1.500	1.500	1.500	0	0
Klimaatadaptatiepad	B	250	250	250	250	0	0
Klimaatadaptatiepad GLB-NSP	A	500	500	500	500	0	0
Vervanging hard- en software	A	410	410	410	410	0	0
Vervanging materieel, voertuigen en overig	A	1.037	1.037	1.037	1.037	0	0
Laboratorium	A	216	216	216	216	0	0
Totaal		3.913	3.913	3.913	3.913	0	0

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekingen 2025

Verstrekingen zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten. Er zijn nu geen bijstellingen nodig.

Onvoorzien

Jaarlijks wordt een bedrag voor onvoorziene lasten opgenomen voor de begroting in zijn geheel. Voor 2025 bedraagt dit € 150.000. Deze "reservering" maakt het mogelijk om gedurende het begrotingsjaar onvoorziene (niet begrote) uitgaven die onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn op te vangen.

De post onvoorzien is voor € 20.000 ingezet voor de herdenking van de watersnoodramp 200 jaar geleden.

	Oorspronkelijke begroting 2025	Budget neutrale wijzigingen 2025	Actuele begroting 2025
Onvoorzien	150	-20	130
Eindtotaal	150	-20	130

Exploitatie 2025

Exploitatie

Excel-tabel

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025 na VR1	Budget neutrale wijzigingen VR2 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 2e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025 na VR2
Baten						
Waterveiligheid	2.083	125	2.208	-	185	2.393
Watersysteem	4.990	83	5.073	-571	475	4.977
Waterketen	2.928	87	3.015	-	650	3.665
Bestuur en organisatie	7.220	231	7.451	-	230	7.681
Dekkingsmiddelen						
Belastingopbrengsten	207.137	1.775	208.912	-	1.449	210.361
Saldo van de financieringsfunctie	-	-	-	-	-106	-106
Overige algemene opbrengsten	-	-	-	571	-58	513
Totaal Baten	224.358	2.301	226.659	-	2.825	229.484
Lasten						
Waterveiligheid	-35.509	81	-35.428	-1.063	240	-36.252
Watersysteem	-81.521	-1.551	-83.072	490	-270	-82.851
Waterketen	-54.366	1.895	-52.471	868	664	-50.940
Bestuur en organisatie	-53.573	-3.601	-57.174	-266	-285	-57.725
Dekkingsmiddelen						
Belastingopbrengsten	-5.330	0	-5.330	-28	-	-5.358
Saldo van de financieringsfunctie	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-150	20	-130	-	-	-130
Totaal Lasten	-230.450	-3.155	-233.605	-0	349	-233.256
Reserves						
Onttrekkingen algemene reserve	5.771	-	5.771	-	-	5.771
Onttrekkingen bestemmingsreserves	321	3.000	3.321	-	-89	3.232
Totaal mutaties reserves	6.092	3.000	9.092	-	-89	9.003
Totaal	-0	2.147	2.147	-0	3.085	5.232

Bestemmingsreserves

Excel-tabel

Bedragen x € 1.000

Overige bestemmingsreserves	Balans per 31-12-2024	Mutaties jaarrekening 2024	Vastgestelde onttrekkingen 2025	Voorstel onttrekkingen/dotatie 2025	Verwachte stand 31-12-2025
<i>Langdurige bestemmingsreserves</i>					
Generatiebeleid	369				369
Innovatie	646	250	-250		646
Renovatie sluizen Lauwersoog	422		-274		148
HWBP	1.636				1.636
Overdracht/ onderhoud Noorderpier	580		-47		533
<i>Subtotaal langdurige bestemmingsreserves</i>	<i>3.653</i>	<i>250</i>	<i>-571</i>		<i>3.332</i>
<i>Bestemmingsreserves met korte looptijd</i>					
Veiligheidstoetsing Keringen	538		-89	89	538
Aanvalsplan exotenbestrijding	600				600
Bezoekerscentrum Woudagemaal	62				62
Bezuinigingstaakstelling organisatie (2021)	300				300
Bezuinigingstaakstelling organisatie (2022)	400				400
Waterconservering zandgronden	123	58	-58		122
Opstellen biodiversiteitsplan	94				94
<i>Subtotaal bestemmingsreserves met korte looptijd</i>	<i>2.116</i>	<i>58</i>	<i>-147</i>	<i>89</i>	<i>2.116</i>
<i>Bestemmingsreserves met karakter overlopende post</i>					
Baggeren achterstallig onderhoud stedelijk water	1.603		-1.603		0
Routekaart informatievoorziening	0	1.500	-1.000		500
<i>Subtotaal bestemmingsreserves met karakter overlopende post</i>	<i>1.603</i>	<i>1.500</i>	<i>-2.603</i>	<i>0</i>	<i>500</i>
Totaal bestemmingsreserves	7.372	1.808	-3.321	89	5.948

Budgettaire neutrale wijzigingen 2025

Excel-tabel

Opgave	Budgettair neutrale wijzigingen
Baten	
Waterveiligheid	-
Watersysteem	-571
Waterketen	-
Bestuur en organisatie	-
<i>Dekkingsmiddelen</i>	
Belastingopbrengsten	-
Saldo van de financieringsfunctie	-
Overige algemene opbrengsten	571
Totaal Baten	-
Lasten	
Waterveiligheid	-1.063
Watersysteem	491
Waterketen	868
Bestuur en organisatie	-266
<i>Dekkingsmiddelen</i>	
Belastingopbrengsten	-28
Saldo van de financieringsfunctie	-
Onvoorzien	-
Onvoorzien	-
Totaal Lasten	-
Eindtotaal	-

Omschrijving (toelichting)

Conform de verslaggevingsrichtlijnen dienen de leges opbrengsten onder de dekkingsmiddelen opgenomen te worden. Dit zorgt voor een verschuiving van Watersysteem naar overige algemene opbrengsten. Daarnaast is met name door de aanpassing van de rentetoerekening een verschuiving tussen de programma's ontstaan. Per saldo budgettair neutraal.

Bijlagen

Definities beleidsproducten

Beleidsveld	Beleidsproduct	Toelichting op beleidsproduct
Strategisch beleid	Eigen plannen	Formuleren en vastleggen van het strategisch beleid van het waterschap voor zowel de reglementaire beheerstaken (waterkeringszorg, watersysteembeheer, zuiveringsbeheer, wegenbeheer en/of vaarwegenbeheer) als de wijze waarop op (dreigende) calamiteiten wordt gereageerd.
	Plannen van derden	De activiteiten van het waterschap gericht op het toetsen van, reageren op en beïnvloeden van de beleids(vormende) en ruimtelijke plannen van derden.
Waterkeringen	Beheersinstrumenten waterkeringen	Het opzetten, actueel houden en periodiek controleren van de beheersinstrumenten (legger, beheersregister, toetsing), teneinde de staat van de waterkeringen zichtbaar te maken.
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	Het aanleggen en het in stand houden van het waterkerend vermogen van de waterkeringen die in beheer zijn bij het waterschap. Als een waterschap de kosten van de bijdrage aan het HWBP op dit product verantwoordt, dan moeten deze kosten worden meegenomen.
	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	Het plan- en doelmatig bewaken van de waterkeringen in bedreigende situaties en het (doen of laten) treffen van maatregelen om de waterkerende functie te waarborgen alsmede het beperken van de gevolgen van calamiteiten.
Watersysteem	Beheersinstrumenten watersystemen	Het voorbereiden, op- en vaststellen alsmede onderhouden van instrumenten die het beheer van watersystemen ondersteunen
	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	Aanleg, verwerving en onderhoud van waterlopen en kunstwerken voor de passieve waterbeheersing inclusief alle kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater en voorzieningen verwante belangen die daarin worden getroffen.
	Baggeren waterlopen/saneren waterbodems	Verwijderen van bagger- en saneringsspecie uit watersystemen en indien noodzakelijk dit milieuhygiënisch passend verwerken.
	Beheer hoeveelheid water	Het door middel van regulerende kunstwerken invloed uitoefenen op de hoeveelheid water, het oppervlaktewaterpeil en de waterkwaliteit in het watersysteem.
	Calamiteitenbestrijding watersystemen	Bestrijding van afwijkingen van de gewenste hoeveelheid water dan wel de kwaliteit of ecologische toestand daarvan voorzover dat niet onder de normale bedrijfsvoering valt.
	Monitoring watersystemen	Het verzamelen, bewerken, verwerken, toetsen, analyseren en rapporteren van meetgegevens voor zowel het waterkwantiteits- als het waterkwaliteitsbeheer (met uitzondering van gegevens over de waterbodems).
Waterzuivering	Getransporteerd afvalwater	Het door het bouwen, verwerven, beheren, onderhouden en bedienen van transportgemalen en -leidingen mogelijk maken dat afvalwater wordt getransporteerd.
	Gezuiverd afvalwater	Het door het realiseren, overnemen, beheren, onderhouden en exploiteren van rioolwaterzuiveringsinstallaties en IBA-inrichtingen zorgen dat het aangeboden afvalwater wordt gezuiverd.
	Verwerkt slib	Het door het realiseren, beheren, onderhouden en exploiteren van slibverwerkingsinstallaties zorgen dat het zuiveringsslib en de andere restproducten van een rwzi of iba die voor een eindbestemming worden aangeboden tot een eindproduct worden verwerkt.
	Afvalwaterbehandeling door derden	Het laten verwerken van afvalwater uit het eigen beheersgebied door andere beheerders van rioolwaterzuiveringsinstallaties.
Vaarwegen en havens	Beheersinstrumenten vaarwegen en havens	Het opzetten, actueel houden en periodiek controleren van de beheersinstrumenten (legger en beheersregister), teneinde de staat van de vaarwegen en havens zichtbaar te maken.
	Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	Het op basis van het beheersplan vaarwegen aanleggen, verwerven, verbeteren en onderhouden van vaarwegvoorzieningen.
	Verkeersregeling en -veiligheid vaarwegen en havens	Alle activiteiten die een waterschap uitvoert als nautisch beheerder belast met het regelen van het scheepvaartverkeer op basis van de Scheepvaartverkeerswet.
VTH	Beheer keurkwartet en VTH-beleid	Voorbereiding, op- en vaststelling alsmede het onderhoud van de Keurverordening, de beleidsregels, de algemene regels en de richtlijnen voor de legger van het waterschap waarbij de ge- en verbodsbepalingen ten aanzien van beheer, onderhoud en gebruik van water en de waterstaatskundige infrastructuur door derden worden geregeld. Eén en ander gebeurt als bevoegd gezag op basis van de Waterwet en de Waterschapswet en daaruit voortvloeiende of daarmee samenhangende regelgeving Tevens het beheer van het wettelijk verplichte T&H-beleid en (toekomstig) V-beleid (Wet VTH-criteria).
	Vergunningen en meldingen	Het als bevoegd gezag verlenen van vergunningen en het afhandelen van meldingen op basis van de Waterwet- en –daarmee samenhangende regelgeving (zoals de keur).
	Adviezen vergunningen	Adviezen die waterschappen verstrekken aan andere bevoegde gezagen in relatie tot de Waterwet- en daarmee samenhangende wet- en regelgeving, waartoe ook de Wabo behoort.
	Toezicht	De werkzaamheden die door of namens het waterschap – meestal als bevoegd gezag, maar bv. in het kader van de Wabo of samenloop als niet-bevoegd gezag – worden verricht om na te gaan of voorschriften van de waterschapsverordening en omgevingswet en daarmee samenhangende regelgeving worden nageleefd. Toezicht op de naleving ziet aldus op programmatische controle, is preventief en gaat gewoonlijk aan handhaving c.q. het toepassen van sancties vooraf.
	Handhaving	Alle acties van het waterschap als bevoegd gezag die gericht zijn op het ongedaan maken van en/of het toekomstig voorkomen van een toestand die in strijd is met de wettelijke voorschriften.

	Regulering lozingen	Aanvullende, niet direct bij andere beleidsproducten onder te brengen maatregelen waarmee gezorgd wordt voor het beheersen van lozingen op de bij het waterschap in beheer zijnde zuiveringstechnische werken en oppervlaktewateren.
belastingheffing	Belastingheffing	Opstellen en actueel houden van wet- en regelgeving, het opleggen van aanslagen en het afhandelen van verzoek-, bezwaar- en beroepsprocedures op het gebied van belastingenaanslagen.
	Invordering	Betalingsverwerking, kwijtschelding en (dwang)invorderingsmaatregelen op het gebied van waterschapsbelastingen.
bestuur	Bestuur	Alle activiteiten die gericht zijn op het besturen van het waterschap, waaronder de ambtelijke voorbereiding van bestuursvergaderingen.
communicatie	Externe communicatie	De centrale en extern gerichte voorlichtende activiteiten van het waterschap.
Dekkingsmiddelen en saldo	Dekkingsmiddelen en saldo	De dekkingsmiddelen bestaan uit de belastingopbrengsten vermindert met de kwijtscheldingen en oninbare vorderingen. Tevens worden de overige dividenden en overige algemene opbrengsten (bijvoorbeeld grondverkoop) aan dit beleidsproduct toegerekend.

[Lijst met afkortingen](#)

Afkorting	Betekenis
BAW	Bestuursakkoord water
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BOvi	Blauwe Omgevingsvisie
BRO	Basisregistratie ondergrond
CIV	Centrum Innovatief Vakmanschap
CIV Water	Centrum voor Innovatief Vakmanschap Water
Commissie DSF	Commissie Dyken, Stêd en Finânsjes
CSIR	Cyber Security Implementatie Richtlijn
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive
DOP	Opgelost organisch gebonden fosfor
DSO	digitaal stelsel omgevingswet
FBWK	Fries bestuursakkoord Water en Klimaat
Fido	Financiering decentrale overheden
FPLG	Fries Programma Landelijk Gebied
Fumo	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
GIS	Geografisch informatiesysteem
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GWAWO	Gemeentelijk Ambtelijk Water Overleg
GWW	Grond-, weg- en waterbouw
ha	Hectare
HWBP	HoogWaterBeschermingsProgramma
hWh	het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandeling afvalwater
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IWR	Integrale Waterrapportage
KLM	Koehool - Lauwersmeer
km	Kilometer
KRW	Kaderrichtlijn water
LIMS	Laboratorium Informatie Management Systeem
NBK	Noordelijk Belastingkantoor
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NVZ	Natuurvriendelijke zone
OAS-studies	Optimalisatiestudies van het afvalwatersysteem
OSW	Overdracht Stedelijk Water
OVEF	Openbare verlichting & Energie Fryslân
PBOW	Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water
RBO	Regionaal Bestuurlijk Overleg
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWK	Regionale waterkering
RWP	Regionaal Waterprogramma
SDG	Sustainable Development Goals
SGBP	stroomgebiedbeheerplannen
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
SNN	Samenwerkingsverband Noord-Nederland
SOC	Security Operations Center
SOI	Slibontwateringsinstallatie
Stowa	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer
TEA	Thermische Energie uit Afvalwater
TEO	Thermische Energie uit Oppervlaktewater
UvW	Unie van Waterschappen
V&K	Vitale en kwetsbare functies
VFG	Vereniging van Friese Gemeenten
VKA	Voorkeursalternatief

Afkorting	Betekenis
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VVzB	Vereniging van zuiveringsbeheerders
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WABOS	water- en bodemsturend
WAC	Waterapplicatiecentrum
WBP	Waterbeheerprogramma
WILMA model	De WILMA staat voor Waterschap Informatie & Logisch Model Architectuur en is de 'referentiearchitectuur van de waterschappen'.
WON	Vereniging voor Waterketenonderzoek Noord Nederland
Woo	Wet open overheid
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen

